

Een beschamende vertoning

‘Hoe ver is het nog? Ik ben moe,’ klaagde Pía. Ze zuchtte diep en sleepte aanstellerig met haar voeten.

‘Ssst,’ bracht Simona, haar oudere zus, haar tot zwijgen. ‘Hou op met zeuren.’

Ze liepen al meer dan een uur aan de kant van de straat waar geen schaduw was. De vader liep een paar passen voor hen uit. Hij had pas heel laat in de gaten gekregen dat er aan de andere kant van de straat wel schaduw was, maar de auto’s die over de Avenida Bellavista raceten maakten het onmogelijk om over te steken. Wat trouwens geen zin meer had, want ze waren er bijna en de oneven nummers waren aan hun kant van de straat, de zonkant.

‘Papa! Ik ben moe!’ riep Pía, die met uitgestrekte benen op de bloedhete stoep ging zitten. De vader leek haar niet te horen en bleef doorlopen.

‘Papa!’ riep ze nog harder. Hij draaide zich om, tilde haar zonder iets te zeggen op en vervolgde zijn weg met zijn dochter op zijn rug. Haar gezicht dook op van achter zijn hoofd, als een marionet die plotseling verschijnt in een poppenkast. Ze hield zich stevig vast aan zijn hals en lachte triomfantelijk. Simona fronste haar wenkbrauwen en keek haar zusje geïrriteerd aan om haar te verstaan te geven wat een gedoe het veroorzaakte dat zij zo klein was. Een zeker gevoel van bitterheid kon ze daar echter niet mee onderdrukken.

Ook zij is moe, maar ze is te groot om nog door haar vader te worden gedragen.

Het is 1996. De meisjes zijn respectievelijk negen en zes jaar. Hun vader is negenentwintig en werkloos.

Simona moest haar best doen om hem bij te houden. De passen van haar vader werden nog langer en haastiger. Hij had zijn kaken op elkaar geklemd en een ernstige blik in de ogen, althans voor zover zij dat vanaf haar positie kon zien. Hij is zenuwachtig, dacht Simona. Ditmaal maakte het haar niet zo verdrietig als andere keren om hem zo gespannen te zien, het deed haar borst juist opzwellen van trots, want het betekende dat haar vader het belangrijk vond wat er gebeurde. En wat er gebeurde, wat er straks ging gebeuren, was haar idee geweest. Ze stak haar hand in de zak van haar jurk en klemde de advertentie en de plattegrond stevig tussen haar vingers, alsof die samen een winnend lot vormden.

De trots vloaide ook voort uit het bevredigende gevoel dat zij wél begreep wat er in haar vader omging, anders dan haar kleine zusje, dat overal problemen om maakte. Omdat zij degene was die al die avonden met haar oor tegen de muur gedrukt had liggen luisteren naar de ruzies tussen hun ouders. En de volgende ochtend vroeg was opgestaan om alle woorden die ze elkaar naar het hoofd hadden geslingerd en die zij niet kende op te zoeken in het woordenboek. Ook had ze weleens woorden opgezocht die ze eerder had opgevangen, maar die volgens haar niet bij haar vader pasten: *mislukkeling, lafaard, egoïst*.

Het stemde Simona droevig, maar tegelijkertijd vond ze het enerverend om betrokken te zijn bij conflicten tussen volwassenen, bij de plechtigheid daarvan. Een verantwoordelijkheid die hoorde bij de functie van oudste kind.

Sinds het begin van de zomervakantie bestonden alle ochtenden uit lange, afmattende wandelingen. Door het centrum, door Providencia, door Las Condes. Veelal moderne, mooie en schone buurten. Ver weg van de buurt waar zij woonden. Hun vader had al een hele poos geen werk, maar met de meisjes in huis in de vakantie had hij geen andere keuze dan ze mee te nemen als hij cv's ging verspreiden of een sollicitatiegesprek had. De moeder had gezegd dat hij hen niet alleen mocht laten en had het woord 'verwaarlozing' gebruikt: 'Pas op dat je ze niet alleen achterlaat in huis, dat is verwaarlozing.'

Eerst had hij het maar vervelend gevonden. Zijn vrouw was wraak aan het nemen, ze had heus wel beter haar best kunnen doen om iemand te vinden die voor de meisjes kon zorgen, bijvoorbeeld een gepensioneerde buurvrouw met genoeg tijd. Later had hij het eigenlijk niet eens zo'n slecht idee gevonden. Misschien kon hij er zijn voordeel mee doen. Als hij kwam aanzetten met twee kinderen, zouden ze misschien medelijden met hem krijgen en hem de baan geven.

'Vergeet niet aan iets ergs te denken,' zei hij tegen zijn dochters voordat ze de kantoren binnengingen.

'Bijvoorbeeld dat mama en jij doodgaan?' had Pía de eerste keer gevraagd, in verwarring en met waterige en kloppende ogen.

'Nee, nee, zo erg hoeft nu ook weer niet,' had de vader haar gecorrigeerd. 'Ik bedoel alleen dat jullie niet moeten lachen, of spelen, of grapjes maken, als we zitten te wachten. Ik wil dat jullie net doen alsof jullie verdrietig zijn. Nepverdrietig, zoals actrices op televisie... en dan trakteer ik jullie daarna op frietjes en gaan we er met zijn drieën lol om hebben.'

Pía had opgelucht gelachen, opgevrolijk door de gedach-

te aan frietjes. Maar even later, alleen met haar zus, hadden haar ogen zich weer met tranen gevuld toen Simona tegen haar zei: ‘Weet je waar ik aan ga denken om verdrietig te zijn? Dat papa en mama gaan scheiden.’

Simona richtte haar blik omhoog en keek uitdagend in de zon. Hoe vaak was ze niet gewaarschuwd dat ze dat niet moest doen? Maar nu, vol vertrouwen, dacht ze dat ze wel bestand was tegen de stralen. Want deze ochtend zou anders worden. Deze ochtend zou succes hun deel worden, en dat zou alle voorgaande inspanningen en mislukkingen de moeite waard maken. Ze had alles goed gepland. Eindelijk zou haar hulp resultaat opleveren.

Ze probeerde al een hele tijd mee te werken. ’s Middags zette ze zich aan de keukentafel, naast haar vader, en zocht ze in haar eigen stapel kranten naar vacatures. Die markeerde ze met een fluorescerende stift, knipte ze netjes uit en plakte ze op een vel wit papier dat ze, als het was volgeplakt met advertenties, archiveerde in een map met het opschrift VACATURES VOOR PAPA. Aan het eind van de dag overhandigde ze de map aan haar vader met de ernst die het onderwerp verdiende.

De reden voor haar enthousiasme en toewijding was niet dat haar vader geen werk kon vinden. En ook niet de wens om een einde te maken aan het geruzie van haar ouders of de financiële moeilijkheden. Wat ze wilde bereiken was dat haar vader weer dezelfde persoon werd als vroeger.

In het begin, toen ze had gehoord dat hij was ontslagen, kon ze niet anders dan grote tevredenheid voelen. Ze zei het tegen niemand, maar ze was blij. Eindelijk kon ze de hele dag genieten van haar vaders aanwezigheid! Elke dag! En tijdens de vakantie nog meer, het leek wel een droom. Niets

zou er meer tussen hen en hun spelletjes in staan: niet het werk, waardoor hij 's avonds zo moe was, niet haar moeder.

Want haar moeder leek het grootste obstakel te vormen. Ze monopoliseerde en domineerde elk aspect van hun leven. Haar leven en dat van haar zusje. Ze schepte het eten op, ze bracht hen naar school, en naar verjaardagsfeestjes, en naar de winkel om kleding te kopen. Ook nadat haar vader was thuisgekomen van zijn werk bleef ze alles naar zich toe trekken: ze controleerde haar huiswerk, doorzocht haar rugzakje, droogde haar haren na het baden, lette op of ze haar tanden wel goed poetste, stopte haar in bed en deed het licht uit. Haar vader kwam niet verder dan een 'welterusten' wanneer hij opstond om de buitendeuren op slot te doen. En dan de zondagen! Wanneer hij eindelijk kon ontspannen, remde haar moeder hem af met terechtwijzingen. 'Laat haar met rust, Alejandro,' gromde ze als hij zich op haar stortte om een kieteloorlog te beginnen. 'Het is een klein meisje!' Hetzelfde tijdens de lunch, als haar vader aftrapte met een grap: 'Wie als eerste klaar is, helpt de anderen.' 'Laat ze nou rustig eten.' Simona wilde niet met rust gelaten worden, ze wilde niet verdedigd worden. Ze wist dat het grapjes waren en ze vond het leuke grapjes. Maar haar moeder begreep hem niet en klaagde tegen vriendinnen dat het was alsof ze er 'nog een kind bij' had en dat 'hij het altijd zo weet te brengen dat ik het gedaan heb'.

Sinds hij geen werk meer had, was alles alleen maar erger geworden. En moest Simona constateren dat haar vader een nog hogere muur tussen hen had opgetrokken.

De eerste dag was ze heel vroeg opgestaan, ongeduldig om met hem te stoeien in bed. Ze was naar zijn slaapkamer gerend, maar toen ze de knop van de deur omdraaide, bleek die op slot te zitten. Ze had een paar keer zachtjes geklopt,

maar tevergeefs, de deur bleef dicht tot lunchtijd. Toen haar vader eindelijk tevoorschijn kwam, was hij chagrijnig en klaagde hij dat zijn vrouw niets te eten voor hem had bewaard. Nadat hij een bord kleffe tagliatelle met niet goed doorgebakken worstjes had klaargemaakt, zei hij tegen haar en haar zus dat zij van nu af aan de bedden moesten opmaken en dat ze de schoonmaaktaken onderling moesten verdelen. Daarna sloot hij zich weer op. Geen grapjes, geen gekietel. Haar vader kwam alleen de slaapkamer uit om naar de wc te gaan, met een steeds onverzorgder en ongezonder uiterlijk. Om het minste of geringste werd hij kwaad. Om dingen waar hij eerder nooit problemen mee had gehad, bijvoorbeeld dat ze liedjes uit *De kleine zeemeermin* zong, haar favoriete film. Vroeger zongen ze altijd samen liedjes uit *De kleine zeemeermin* en citeerden ze de dialogen uit hun hoofd. ‘Kommer en kwel’ vond ze het mooist, en dat kon ze ook het best zingen.

‘Wat ik van je wil is...’ zei haar vader dan, waarbij hij de boosaardige stem van de heks Ursula nadeed. ‘Ik maak een toverdrankje waardoor je drie dagen lang een mens wordt. Drie dagen! Voordat op de derde dag de zon opkomt, moet jij ervoor hebben gezorgd dat de prins verliefd op je wordt, dat wil zeggen dat hij je een kus heeft gegeven. En niet zomaar een kus, een echte liefdeskus!’ Haar vader was dol op die laatste zin, en zij ook.

‘Als ik mens word,’ antwoordde Simona als de onschuldige en wankelmoedige Ariël, ‘zal ik mijn vader en zussen niet meer zien.’

‘Zzo issss datt... maar... je zult wel een man hebben. Wat is het toch moeilijk om beslissingen te nemen in het leven, vind je ook niet, Ariël?’

Simona wist zeker dat haar vader van haar hield, maar

voelde intuïtief aan dat er iets was waardoor hij eenzaam was en dat alle liefde die zij hem kon geven hem niet zou helpen. Integendeel zelfs. Op een vreemde en onverklaarbare manier leek die hem te verzwakken en nog eenzamer te maken dan hij al was. Ze dacht dat zijn eenzaamheid te maken had met een van de woorden die haar moeder had uitgesproken tijdens de ruzies en dat ze ook in het woordenboek had opgezocht: *beschamend*.

En dus was de oproep voor een casting die ze een paar dagen geleden in de krant had zien staan als een wonder, een geschenk dat uit de hemel was komen vallen. Ze kon zich wel voor haar kop slaan. Waarom had ze daar niet eerder aan gedacht, aan iets wat zo voor de hand lag? Ze zocht naar vacatures voor docenten, bakkers, conciërges, beveiligers, verkopers, chauffeurs en nog meer beveiligers, zonder zich te realiseren hoe slecht haar vader zich door die advertenties moest voelen.

Stevig doorstappend haalde ze het krantenknipsel uit haar zak om het nog een keer te lezen:

GROTE CASTING. Reclamebureau zoekt mannelijke en vrouwelijke modellen van alle leeftijden voor een reclamecampagne van een gerenommeerd internationaal merk. Belangstellenden kunnen zich van maandag tot en met woensdag melden op het adres Bellavista 0550...

Ze keek graag televisie en lette altijd goed op bij de reclamefilmpjes, omdat haar zusje die nooit begreep en haar om uitleg vroeg.

Er waren veel redenen die het succes van haar vader bij de casting zo goed als garandeerden, maar twee in het bijzonder. De eerste, en de meest in het oog springende, was

dat in reclamefilmpjes mensen speelden die veel minder knap waren dan haar vader. ‘Minder knap’ was nog zwak uitgedrukt, haar vader was heel erg knap! Even knap als Luis Miguel, de knapste man op aarde. Dat zei ze tegen iedereen: ‘Mijn papa is de stand-in van Luis Miguel.’ En hij wist dat, en leek het leuk te vinden, want hij zong altijd ‘Será que no me amas’ voor haar, waarbij hij de arrogante en flirterige poses en dansbewegingen van Luis Miguel imiteerde. Dan greep hij zijn haar vast en schopte hij met een been en draaide hij om zijn as. Simona deed de pantomime van het achtergrondkoortje: *sunshine, moonlight, good times, boogie*.

De andere reden was dat haar vader heel geschikt was voor acteerwerk. Dat had haar moeder tenminste gezegd: ‘De echte Alejandro bestaat niet meer. Hij had naar de toneelschool moeten gaan, met zijn persoonlijkheid zou hij het ene succes aan het andere hebben geregen.’ Het sarcasme achter die opmerking was Simona niet ontgaan. Niet alleen omdat ze het had gezegd alsof het een grapje was, en niet iets serieus en spijtig, wat het toch zou zijn als haar vader zijn talenten niet benutte, maar ook omdat ze begreep wat haar moeder verstond onder ‘acteur’. Dat was niet veel goeds. Extravert zijn, de aandacht willen trekken, de bink uithangen. Na al die reprimandes van haar moeder was het tot Simona doorgedrongen dat extravert zijn een soort afwijking was. Een tekortkoming, een aangeboren defect, zoals de erfzonde, die door de eerste ongehoorzame mensen aan iedereen was doorgegeven, maar zonder kans op verlossing. Omdat zij een meisje was dat de aandacht wilde trekken, voelde ze zich klein, nietig. Daarom probeerde ze te zijn als haar kleine zusje, die stiller en ondoordringelijker was. Die onbaatzuchtig was, die gewoon van zich liet houden en er niet op vernederende wijze naar streefde dat

er van haar gehouden werd. Pía had een persoonlijkheid die veel beter leek toegerust voor het leven. Maar het bleek onbegonnen werk, ze kon niet ophouden te zijn wie ze was. En hoewel het pijnlijk was geweest om de last op zich te nemen, was die eigenschap, dat extraverte, nu, terwijl ze naast haar vader liep, iets wat haar tot eer strekte en vervulde met trots. Omdat ze die deelde met hem, met haar vader. Omdat die eigenschap hen dichter bij elkaar bracht en elk obstakel dat zich tussen hen in zou dringen zou verpletteren.

‘We zijn er,’ zei Simona plechtstatig, en ze maakte een reverentie voor het enorme gebouw waar ze voor waren blijven staan.

‘Eindelijk,’ juichte Pía, nog in de armen van haar vader. Met een zucht liet hij haar op de grond zakken, waarna hij Simona om het stuk papier met de plattegrond vroeg. Bezorgd bestudeerde hij het stratenplan, waarna hij het gebouw met nog meer argwaan in zich opnam. Een groot gebouw van drie verdiepingen, donker en kil, zoals oude gebouwen dat kunnen zijn, maar geveerd in een modieuze, schreeuwerig groene kleur. Een extreme kleur, een kleur die wantrouwend maakte.

Simona zag de besluiteloosheid in de ogen van haar vader. Het had haar veel moeite gekost om hem ervan te overtuigen dat hij moest meedoen aan de GROTE CASTING. Dat hij juist op dit moment, nu ze zo dichtbij waren, weer ging twijfelen, kon ze niet toestaan. Ze pakte zijn hand, trok eraan en zei: ‘Kom, we gaan naar binnen, laten we naar binnen gaan. Ze verwachten ons. Ze zitten op ons te wachten.’

‘Weet je zeker dat het hier is? Er hangt niet eens een poster. Hoe heette het productiebedrijf ook alweer?’

‘Dat is om ervoor te zorgen dat ze niet te veel worden

gestoord,' zei Simona snel. 'Stel je voor hoeveel mensen er langs zouden komen als iedereen wist dat hier castings worden gehouden.' Ze trok met kracht aan de hand van haar vader. 'Laten we naar binnen gaan,' drong ze bijna smekend aan.

'Ja, laten we naar binnen gaan, het is zo warm hier,' zei Pía haar na, iets minder geestdriftig, alsof ze vooral wilde dat er een oplossing kwam.

'Goed,' zei de vader. 'We zijn er nu toch, wat hebben we te verliezen.'

Ze drukte op de bel van de intercom, en zonder dat er een 'Wie is daar?' of 'Wat wilt u?' had geklonken ging de deur open.

De schaduw binnen, na uren in de zon, verblindde en desoriënteerde de vader een moment. Toen zijn ogen zich hadden aangepast aan de nieuwe omgeving, viel het hem meteen op dat het er binnen ook niet helemaal pluis uitzag. Het was duidelijk dat de oorspronkelijke structuur was gewijzigd. Waar normaliter de woonkamer had moeten beginnen, stuitte ze op een muur, een dunne scheidingswand die was geplaatst om kantoren te creëren. Hij voelde zich niet op zijn gemak in het halfduister van de kleine, kunstmatig gevormde ontvangstruimte met alleen een steile trap als andere uitgang. De vloer was van grijze steen, het enige element dat de veranderingen leek te hebben overleefd. Het ergst was de stilte. Het was té stil daar binnen. Zo stil kon het niet zijn in een gebouw waar mensen werkten. Hij zag zichzelf staan vanuit het heeal, samen met zijn dochters, ingesloten, halverwege de voordeur en de trap, zonder dat iemand hen ontving of informeerde waarvoor ze kwamen.

De vader zette de meisjes op de onderste treden van de trap en knielde voor hen neer. Hij ademde diep in. Hij